

Kis

LANT

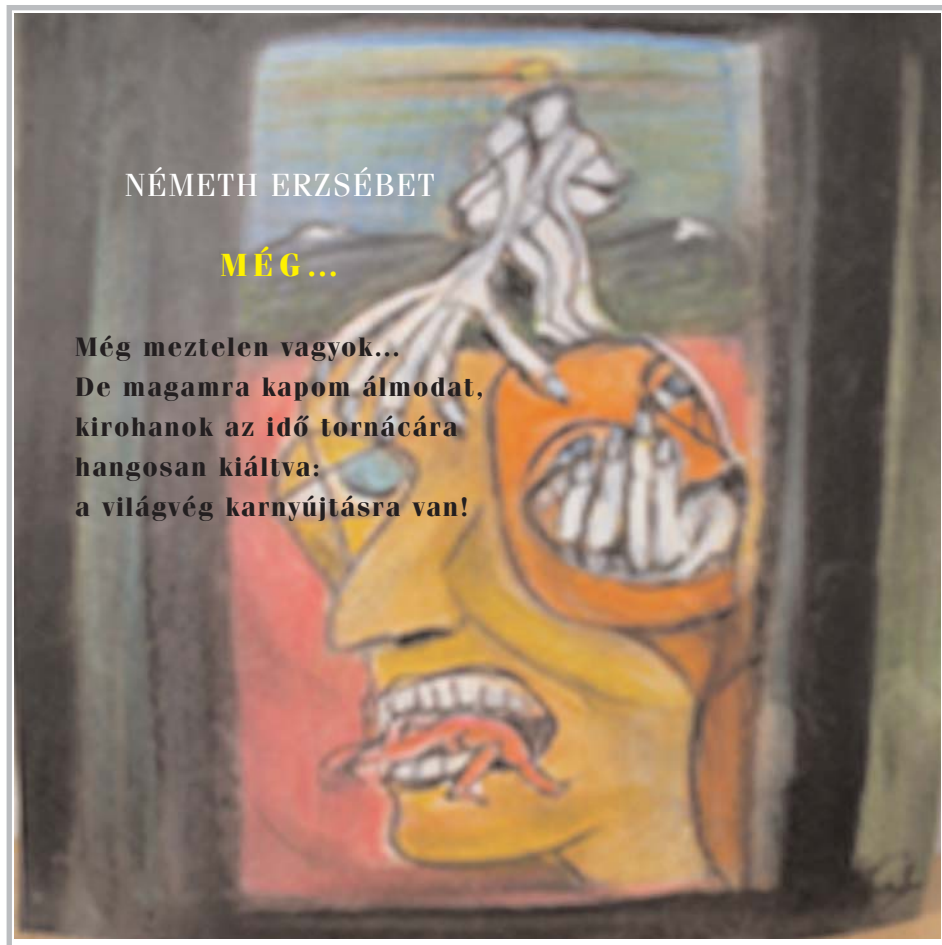
IRODALMI FOLYÓIRAT

NÉMETH ERZSÉBET

MÉG...

Még meztelen vagyok...
De magamra kapom álmodat,
kirohanok az idő tornácára
hangosan kiáltva:
a világvég karnyújtásra van!

2010/3 79.szám

Kis LANT az INTERNETEN! www.kislant.hu

HANS-GUIDO KLINKNER
versei

VETERÁNNAP
(Veteransday)

Egyenruhásan, fegyverben
masíroznak a veteránok
zászlóik mögött.
Háborút nem látott
unokák és dédunokák
dobolnak, harsonáznak az utcán,
ahova bomba sohasem hullt.
Nevető mazsoretteket mutatnak
immár ötven éve, a második nagy háború után,
de Koreát és Vietnámot még nem feledve.

Mérföldnyi
a formáció
Középiskolás együttesek,
Egy kisebb csoport tolokocsiban
parádézó veterán,
akiknek a háború szolgált háttérül.
A vak trombitás egy baráttól vezetve
a győztesek himnuszát fújja.

A „Veteránok a békéért”
csoportosulás csak maroknyi és az is a végén.
„Fehér galambot” és „kezet szögesdrótban”
hordoznak zászlóikon a gyerekek.
Szétszóródott a nézősereg,
mielőtt még a belvárost elérték.

Este a tél
vonul be a városba,
jeges markában fehér lobogója.
Azon utcák fölé teríti azt,
melyeken át a győztesek és vesztesek
vonultak.

USA 1995

VARJAK
(Die Raben)

Fekete madarak
húznak át csoportban az alkony vörösén
éjszakai árnyékba,
hajnali zsákmányra várva
embermód kiáltják
az éhséget az új napba.

Fordította: **Bayer Béla**

* * *

Elismerések

A **LÁRT** Irodalmi Folyóirat Szerkesztősége **LÁRT** 10 arany fokozatú oklevéllel tüntette ki Dr. Hans-Guido Klinkner német költőt és Bayer Béla író, költő, műfordítót.

A lap megjelenésének 20. évfordulója alkalmából **LÁRT** 20 arany fokozatú kitüntetést kapott: Dr. Domonkos János irodalomtörténész, Németh Erzsébet tanár, költő, irodalmi szerkesztő és Lelkes Miklós költő.

LÁRT 20 elismerésben részesült: Baráti Molnár Lóránt költő, T. Ágoston László író és Csillag Tamás költő.

A kitüntetésekhez gratulálunk!

Móritz Mátyás

Pléhoszorú

„A tehetség,
ha ezerszer is kalodába zárták,
mindenkor tudott táncolni benne,
királyi göggel és megvetéssel.”
Kosztolányi Dezső

Verseit olvasva elment a kedvem,
hiszen bennük gyönyört nem sokat érzek;
egy sem marad meg az emlékezetben,
úgy elszállnak, akár az édes érzet.
Egy verse sem volt ami átítatott,
nem látom Önben csak a *Fájdalomherceget*;
ne várjon Tőlem *Szeptemberi áhítatot*:
fordítsa másra a *Terméketlen perceket*.
Nincs bennük tudásnak kéje, -se szellem,
megérteni Önt, magam nem is töröm;
sehol a finomság, sehol a kellem,
annál inkább a hideg halálöröm.

Van jobb dolgom, -magával nem küszködöm,
és hogy tovább zaklasson: óva intem;
nem tudok átlátni a (-vak) sötét ködön,
mentségnek az Ön korát sem tekintem.
Felszabadítóan Ön, rám nem hatott,
ha van esze, hát fogadja el a tényt;
volt már aki írt külön *Iszonyatot*
ilyen korban, -vagy egy *Város peremét*.
Az arcom fehér, -dúlt, -püffedt, és unott,
csak durvát tudok mondani és nyerset;
ilyen korban más egy *Panoptikumot*
alkotott, vagy egy *Csöndes, tiszta verset*.

Ön nem érzi ízét, -színét, se szagát
a költészetnek, mely belülről éget;
ilyen korban más egy Téli éjszakát
költött, vagy legalább egy *Holt vidéket*.
Trillás örömöm nem veri az eget,
úgy iszom szavait, akár az epét;

írt már Önnél jobb *Együgyű éneket*
más, csak úgy mint egy Énekek énekét.
Ne is várjon hát irodalmi rangot,
mert Ön sajnos nem alkot világokat;
ahogy nem alkot *Fekete farsangot*,
vagy mondjuk *Gőgös, meddő virágokat*.

A kultúra gazdagítása végett
Ön sajnos, nem vívhat hősies tusát;
nem fog írni *Hajnali részegséget*,
és nem fog írni egy *Könnyek koldusát*.
A hangja mint egy gyászdal, olyan tompa,
ezért dicséret nem jár, csak vas-dorong;
verseiben elalszik minden pompa,
talán megérte ha homlokom borong.
Mert nem fogja tanítani a népet,
sem középiskolás, se semmi fokon;
nem fog írni *Negyven pillanatképet*,
az élceimet hát ne vegye zokon.

Nagy tüzet nem rak, mint az *Üvegöntők*,
nem fog Önről énekelni senki híven;
nem is várják Önt pályázati döntők,
ne higgye hogy kioktatni Önt, Összetört szívem...
Felőlem le is húzhatja a rolót,
hadd ne gyűrjem homlokomon a ráncot;
fújja csak soraim, mint egy *Dúdoló*,
és járja csak, járja, a *Medvetáncot*.
Az arcomra egy szelíd mosoly rebben,
bár fél a lelkem, mint egy hulló szírom;
és bár Nekem Ön csak egy nyíl a sebben:
maradok tisztelettel: Iksz, -lpszilon.

Utóirat:

Verseitől elapadt összes nedvem,
szemben velük csak fáradtságot érzek;
hiszen holtan terül el minden kedvem.
Öntől, mint hentesnél a pult, úgy vérzek.

Németh Dezső

A versek a versek

*“egyre több a versíró és egyre kevesebb
a versolvasó ember”*

Mint minden művészetet közvetítő alkotás – a vers is – valamilyen értékbeli többletet akar felmutatni. Megszokott dolgok fölötti dimenziókba viszi el a szemlélődő, látó, gondolkodó, szépre, különösre áhító ember. Az igazi vers nem csak egyszerűen a történéseket, a megszokott érzelmeket, a meggondolható dolgokat közvetíti, hanem az élhető átgondolhatatlanság világába is vezet. Ne gondoljunk itt bonyolult metaforaszörnyekre, áttekinthetetlen megszemélyesítések rétegeire, hanem felfogható érzelmek közé ágyazott, rejtelmeket hordozó szóképekre, amelyek borzongást, ellágyulást, elragadtatást, szépérzetet, esetleg utálatot vagy gyűlöletet keltenek bennünk. Olyan ez, mint szomjazóknak a sivatagi oázis, vagy a dzsungelben eltévedteknek egy megtalált kunyhó, vagy a hajótörötteknek az óceánon felbukkanó sziget. A megélhető, de a meggondolhatatlan dolgok közvetítő közege is a vers.

„Nem föld a föld./ Nem szám a szám./ Nem betű a betű./ Nem mondat a mondat.” Írja Pilinszky János Költemény című versében. De folytatásként azt is írja: „Isten az Isten./ Virág a virág./ Daganat a daganat./ Tél a tél.”

Milyen igaz, a költemény nem határozható meg, és mégis a meghatározható ellentmondásos valóságban van, mert „Nem mondat a mondat”, de „Daganat a daganat.” A költőnek érteni kell azt a világot is, amely bennünk van, transzcen-

dens és elvonatkoztatott.

Bizonyára sokan nem értenek velem egyet abban, hogy a költészet is mesterség, és csak az tud igazán jó verset írni, aki tisztában van a versírás szabályaival, szakmai fogásaival. Tudom, most sok példát sorolnak fel bizonyításként arra, hogy sok nagy költő nem ismerte a verstant, mégis maradandó verseket írt. Csak halkan megkérdezem, honnan tudják, hogy nem ismerték?

Egy irodalmi összejevetelen megkérdeztem, hogy „Hová merült el szép szemed világa” ; „Hazádnak rendületlenül/ Légy híve ó magyar” ; „Edwárd király, angol király/ Léptet fakó lován” a három idézet verstani szempontból mi kapcsolja össze? Volt ott sok „költő” és magyarázat, mellébeszélés, de senki sem mondta, hogy jambikus versek.

Csak a „jól” megírt vers, tele közhegyekkel, köznapisággal, hazafiaskodással, érzelgős szóvirágokkal, emlékkönyv rigmusokkal még nem vers, csupán ritmusos, rímelő szöveg. Inkább rímes prózák, amelyekben itt-ott felcsillan valami költői, de ezek is unalmasan lecsengenek, minden izgalom vagy gyönyör nélkül. Olyan ez, mint Rodin gondolkodó szobra mellé állított kerti törpe.

Ugyanilyen rangsor illeti meg az értelmetlen versek alkotóit is. Az ügyeskedők által kiagyalt neoavantgárd rozzantságokba belemagyarázott egyéni stílus, nem más, mint a feltűnősködés, a babérra áhítozás eszköze. Csak a sznobokat téveszthetik meg ezzel, őket úgy sem az érdekli, mit olvasnak, csak csupán az, hogy milyen „nagyságú” az illető költő. Persze szép számmal vannak követői az ilyen versroncs firkálóknak. Irodalmár legyen a talpán, aki eligazodik a kiagyalt

formák és a gondolatlan, önmuto-
gató szóképek egymásra boruló hal-
mazában.

Mégis, akkor milyen a jó vers? Bizony,
ezt nehezebb meghatározni, mint a rossz
verset. Ha az *akármire* állandóan mondo-
gatják, hogy remekmű, végül szinte min-
denki elhiszi, hogy remekmű. Különösen,
ha szakmabeli „túliskolázott szakértők”
teszik ezt (*az időszak ipse dixitei*), akkor
kevés kétkedő akad.

Pedig tudnia kellene minden magyar
irodalomkritikusnak, hogy csak az ihle-
tett vers az igazi, mert abban benne van
a lélek áramlása, a kimondhatatlan rej-
tély. Németh László írja: „El kell távolí-
tani az ihlet ömlésének fogalmi aka-
dályait, a kicsinyes elfogultságokat,
szűkkeblű értelmezéseket.” Természe-
tesen nem lehet eltekinteni a rossz
varázslatok leleplezésétől sem. Aki ha-
mis ihletében semmit sem mond, az
imitálja a szent állapotot. Éppen abból
lehet rájönni a csalásra, hogy az
ügyeskedés bonyolulttá válik, érzéseink
tiltakoznak, idegesek leszünk, és nem
olvassuk végig az ilyen verset.

„Az ihlet teszi meg azt a lépést, amely
az írást a költéstől elválasztja.” – írja
Németh László, de arra is felhívja a
figyelmet, hogy „Az új magyar kritikának
kettős, nagy feladata lesz: leálcázni a
hazug írásmódot, amely nem erre az
elsődleges költőosztönrre épül, s megnyí-
tani a zsilipeket, ahol azok az ihlet vizeit
hátráltatják.”

Mégis, akkor milyen az ihletett vers?
Olyan, mint Nagy László Tűz című verse.
Amely lánggal áramlik egy mondaton át
az ősmagyar teremtés beszélő madará-
nak igéje által a jég, az áru és árulás
ellen, és az örök tilosba révülve röpti

jéghegyek fölé mulatozni a táltossá váló
költőt. Megrészegülés? Igen! A kimond-
hatatlan közelébe férközve az ihlettel
megejtett állapot hozta elő a verset.

„tűz/ te gyönyörű,/ ihlet, mindenség-
gyökerű/ virágozz a vérző madárban”

József Attilánál a „A kék, vas éjszakát
már hozza hömpölyögve/ lassúdad
harangkondulás.” és az „Ezüst sötétség
némasága/ holdat lakatol a világra.”
Ugyan már, hogyan hozhatja az éjszakát
a harangkondulás vagy sötétség némasá-
ga hogyan lakatol? Kérdezhetnénk fel-
vértézve józansággal. De értenünk kell,
hogy a költői gondolat éppen ott válik el a
meggondolhatótól, ahol az érzéseink is
megcsalhatók. Aki hallotta az alkonyati
harangkondulást áradni az egyre söté-
tedő tájon, az érzi, mit mond a költő. Aki
figyelte a sötétséget és a mozdulatlan
holdat az égen, az érzi, hogy oda van la-
katolva a hold.

Nehéz a magyarázó dolga, ha a meg-
foghatatlan dolgok közé téved. De az
ember nem csak az, akit fizikai állapo-
tában látunk, de leginkább szellemi,
érzelmi lény. A vers pedig magasrendű
szellemi alkotás. Aki elkezd művelését,
az művelje szellemét is, és ihletett álla-
potában írja le érzéseit, de utána mester-
ségbeli hozzáértéssel nézze át újból,
hogy mit alkotott, és korrigálja a hibákat.
Ezt csak azok tudják megtenni, akik a
tehetségük mellett ismerik a verselés
alapvető szabályait, figyelmesen olvassák
a nagy költők verseit, és alkotás közben
gondolnak arra, hogy napjainkban egyre
több a versíró és egyre kevesebb a vers-
olvasó ember.

Baráti Molnár Lóránt

Fehér galamb

A narancssárga fényben úszó alkony színe visszaverődött a burok falán. A jelenséget körülölelték a tisztást védő, itt-ott tövisekkel szabdalt törzsek.

Robin a szépség rabja volt.

Ez az éles, fényéből és tömegéből nem veszítő képződmény elbűvölte a férfit. E messzi csillagok rejtekében, hol csodás kellemű meleg élt, most talán már a „Fehér istenek” is égre szöknek.

A burok áttetsző volt, s benne csak az, aki teremtette. Robin eddigi 30 évét utazással töltötte. Felfedezte a messzi Idegen megismerésének alapelveit; magányosan és számkivetetten, de olyan térben, ahol megismerhette a többi embert.

Most, hogy így elgondolkodott, egyszerű meglátta, ahogy a narancsszínű égbolttól apró csóvák törtek ki, s szerte-szökkenve követték azokat az apró fekete foltokat, amik ebben a percben születtek. Hanyatt dőlt a légben és várta, hogy teljesen besötétedjen. Kíváncsi volt, vajon hová juttatta vágya s az éjjel a kikötőt követő fehér galamb, mely ő volt, amelyik csodának adott előnyt az utazás kezdetén.

Szeméből a szikrák, mint szívárvány járták be a környéket. Szél keletkezett, s a pár milliméteres kis virágok a sűrű, ködszerű párában mozogni kezdtek; mindegyik egy gondolattól vezérelve. E mező a szerelem tengere is lehetne. S e mező az élet magva.

Most felemésztődött lassan a félelme. A bolygó ütemére születtek az újak. Minden égő gömböcske szerteágazó buja

növények serege. Valahonnan nevetés zaja közeledett egyre, az a bizonyos „Utolsó perc”.

Robin a folyóra nézett. Ott csobogott nem messze tőle, vad duhajkodással csapdosva a kék sziklákat. A pára megtört fölötte. Tudatában felröppent, s a víz üdén frissítette arcát. Bármit megtehetett, mert minden az ő lába előtt hevert. Minden pillanat történése.

A burok ott fénylett egy helyben a mező fölött. Állatok kerülgették, mind szép és kedves. Gonosz, pusztításra született egy sem volt köztük.

Robin mintha lapozott volna az élet könyvében, megnézte saját születését. Rég halott anyját, amint szenved, hogy életét adja egy másikért.

Férfi évei alatt semmi nem történt. Nem születtek találmányok, nem robbantak ki háborúk, nem lettek azóta sem nagy emberek. Nem-nem-nem. S ez annyira untatta, hogy szárnyaló fantáziája és puszta akarata elvitte őt a mesék birodalmába. Sóhajtott. Szíve mélyén még mindig gyerek lenne, mert arra mindenki vigyáz, s akkor csak játszani kell.

A természetes dolgok mozgatják az idegeket. A fáradt hajszolása az életnek még nem annyira érezhető. Itt most szép volt minden. Robin pedig ahogy gondolatait futtatta, lassan tudatára ébredt: most az emberi elmék elevenében utazik.

Káprázatos itt minden.

Sokáig várt valamire, ami megismertetné vele az élet lényegét. Egy hangra, mely felé kiált: - Robin...! Robin Krause!

Ennyi elég lenne az élethez. Egy biztató csengés – saját dallamát játszó, elhagyott városi templomának harangjai. Ami érdeklődik utána... és szereti. Mert a

muzsika hódol az embernek, kedvét keresve, mint egy szerelmes lányka. Hallgatta a szenvedélyek zúgását. A tudatoknak távoli morgását, amint kitörni készülnek az apró vulkánhegyek. S ekkor elfogta a kíváncsiság: mi lenne, ha így, a gondolatok magjában kifürkészne mindent, amit tudnia kellene az emberiségnek? Akár évszázadokkal előre haladva. Már rájött, hogy a folyó, amit látott, a könnyek csatornája, s a tenger, amit követett végig a parton, a messzeség csodája csak.

A távoli parton tömeg gyűlt. Átláthatatlan, sötét felleg. A csónakot, amiben a férfi ült, senki sem vette észre, a tó öbleiben csókolódzó szerelmespárok sem. Várt, mintha valaki utasítaná majd. Mert bent a vízben a horgász titkos ösvényeire evezett ezen a holdas nyári éjszakán. A csendben fürkésző idegszálai; a rémség legyűrése után már az ismeretlen mellett táborozott.

A habok fodrozódtak, készült a hajnal az égre.

Meleg volt. Tücskök ciripeltek a part menti fűben, sás suhogott, s szerenádokat adtak a békák.

Fenn, a mennybolton egy csillag bukott alá, annak az útját követte a férfi. Megmozdult, s az erdő felé vette az irányt. Alig haladt egy keveset, amikor hirtelen sikoltás és nyöszörgések ölelték át. De ő csak törtetett tovább. El akart érni a fák születő és nemző helyére. Mert minden egyes száluk egy-egy gond volt, egyre jobban betöltve a szép és felhőtlen élet varázslatos létét.

Kigyók ezrei próbálták megtépni rétegét a buroknak. Izzó kövek repültek felé, s tüskék, sötétség, hirtelen kialakuló testet kínzó hideg. Mutató és eligazító

kezek, miközben közeledett valami felé. Nem rémült meg. Erősebben gondolt az életre, ettől aztán az energia egyre vitte. Betegségek, baktériumok úsztak a levegőben. Néha egy-egy apró lyuk keletkezett, ott aztán szép sorjában eltűntek, ahogy lettek, valamely egészséges testre bánatot hozva.

Minden csillag elmúlása s útja az ég felé zuhanva egy új megszületését jelképezte. A történések és jelenségek egy másik korában, melyet a férfi a lágyan ringó csónakban gondolkozva megtalált a csendben. Nem sokkal később belerázkódott, amikor összeütközött egy fekete felhővel. Némi álmoság lett úrrá rajta. A hajnal játéka ez. Pontosán emlékezett rá, hogy ő ember, és mit is tesz most. A nagy ismeretlent, a félelmet, a nevetést, a szerelmet, a rémületet, a szenvedést, az aggodást, a holnapot, a cselekedetet kereste. Ami ugyanúgy figyel minket, mint ahogy mi azt hisszük és érezzük. Magunkban kutatva minden megoldást.

A lustaság tengeréből szabadulva fényt vett észre, ami őt követte.

A tó felett elektromos kisülések keletkeztek. Gyűltek a csónak körül a fellegek, megállíthatatlanul tört át rajta a Nézés. A tekintet, amely ellenőrzi az emberiséget. Mert Robin Krause saját kíváncsisága által, a lehulló fehér csillag hasította mezőn át beengedte a fényt: mindennek a nemzőjét. Ami addig törte magát, míg utat talált a Galaxis zónáiba, minden emberben megszülvé a kérdést. Nem is sejtette e tó partjánál ácsorgó szerelmespár, hogy amit látnak az maga a sötét mótely. Napjainkba férköző tudatlanság, a születő bajok, amiktől mi emberek talán nem félünk. Hinnünk kell benne és megértenünk, minden tettét azonmód oly közel

engedni, hogy lelkünkbe és gondolatainkba költözzön. Keresni rendíthetetlenül az Istent!

Robin erősebben érezte, hogy az út szabad számára. Nem zavarta az idegen, ami követte. Néhány, rövid ideig tartó rázkódás, s ismét simán lebegett. Alatta tűzhányók lávái törtek a magasba. Lángok mindenfelé. Míg nem a félelem kerítette hatalmába. Minden idegszála remegett. A fény, amely már körülölelte, erősödött és majdnem beérte. A magasságából is vesztett. Izzadni kezdett és energiája legvégső szemcséit emésztette fel. Látása gyöngült. Aztán hirtelen elsötétedett előtte minden. A burok megállt. Már csak a lendület hajtotta, de az sem tartott sokáig. Érezte, hogy eljutott annak a valaminek a határához, ahol a teremtő fény születik, mögötte ott él csendes magányában a jövő.

Elhiteni önmagával, hogy szabad és mindenre képes, már nem kellett. Az emberek értetlenül nézték a tó fölött születő jelenséget.

– Eltűnt egy férfi a csónakkal együtt! – hallatszott, és a lány riadtan megismételte.

Robin Krause teste a „Fehér istenek”, a csillag közé érkezett. Szenvedései megszűntek és az úszó eszközzel együtt elanyagtalanodott. Megsejtette már, hogy mindennek szülője és teremtője a halál, mely mindent alkotott.

Ő maga volt a bágyadt feledés.

Túl közel engedte volna az Istent? Kívánta talán a rosszat, mely mindennek a teremtője? A reménység, amelyben a holnap értelmét érezzük, egyenlő a csenddel. Létünk éveit elhalt kozmoszok pora.

Az Isten – miként az ismeretlent

nevezzük – tehát az elmúlásban keresendő? Isten maga az elmúlás?

De ki mern élettel fizetni a titkokért?!

A hajnali napsugarak első fénye áttört és szertefújta a felleget. A báméskodók legnagyobb megdöbbenésére egy fehér galamb röppent az égre. Elhúzott felettük, megpihent egy magas fa ágának legtetején. Turbékolt, és sárga szemével az embereket figyelte.

***

Bayer Béla

Szabadnak, veled

Csók pecsétnyomata mellemen,
angyalok érintik számat.
Látod? Szelíd és jó vagyok.
Csillagok osonnak utánad.

Pohárban szegfű könnyezik,
parazsa hajszolja vágyam.
Öledbe szerelem gyöngyösül,
szívedig örvénylik, lágyan.

Foszlik éjszakánk szótalán,
tündérlík lágy hasad.
Egymásba fonódunk lázasan,
veled vagyok szabad.

Glász Gabriella
versei

Tíz év házasság

Hangtalan morajlása a kettőnk közt
meg nem beszélt dolgoknak,
mely áttöri sms-hallgatásunk,
s így vagy úgy, de belepi
zafirmagányunk szegleteit:
holt szemekből látó Messiást
szül a mennyei képzelet.

Mégis

Átható koppanásokkal távozik kezeim
közül valóságod parányi világa.
Benned vesztett születésem óta
hallom agóniáját szerelmeknek,
s ahol megfeszülve átölel két kar,
ott betakargat selyempongyolája
a Reménynek.

Vigasz

Álomhordalékainkba mélyen
Belegyökerezett fogainkat
Emésztik apró lélekmorzsák.
Azt hiszed, megszabadulhatsz
a fájdalomtól.
Azt hiszed, van még Demalgon
a konyhaszekrényben.
De csak hólepte tündérek
tavában merítkezve
szabadulhatsz meg
Nárcisszusz-imádatba*
szédülő szerelmeidtől...

Halálruha

A tűzhelyen lobogó tej
ki-kicsordul a fémedény falára,
onnét pedig lent máglyaillatú
ölelést képez a gázrózsa körül.
Itt voltál,
de mint mindannyiszor,
most is nesztelen hagyta el,
s tudat-szobám bejáratánál hagyta el
jó néhány elnyűtt fogast.
Az imént vettem csak észre, hogy
fekete blúzom oldalán felfeslett a varrás.
A kiálló gombostű megszúrta
valahol itt baloldalt.

Jelen-létlenség, mint metafizikai botrány

Narancsszín fénypontok
a hamutálban, erre meg arra.
Letűnő csillagok egy üvegedényben.
Utolsó füstleheletemben jelen-létlenséged,
Bár jobb lett volna hinnem Benned...
„A gép forog, az alkotó pihen.”
Így van ez.
Magamra hagyta elnyomott cigarettacsikkek
halmazában fuldokolva, s nem kérdezted:
Hová tűntek nikotinfoltos tegnapjaim,
midőn tüdőmben újra levegőt veszel?

**Ókori görög mitológia: Narcissus, ön-
magába szerelmes ifjú. (szerk)*

Szalay Sándor

Ha elmondom, el se hiszed

Ismered Tobyt, nemigaz? Igen, Toby Hutton. Tegnap volt az esküvője. Pontosan. Az, amit négy évvel ezelőtt akartak megtartani, csak Toby berezelt, és lelépett a nagynénjéhez. Tíz hónapot töltött Arkansas sötét mélyén, csak aztán mert visszajönni. Ja, ja. Megint Lizzie Mullent készült elvenni, tudod, hogy van ez, a kaliforniai nagy szerelem, meg minden, nem bírt szabadulni tőle.

Szóval, ott voltunk abban a kis kápolnában, a 6. sarkán, ahol olyan karcosan kong a harang, igen, a Cesare's mellett. Kinnaird tiszteletes vezette le a ceremóniát, az a kopasz, gyűrött manus, legalább száz éve pap, de ilyet még ő sem konstatált soha, arra megesküszöm.

Tehát ott áll a pár, érted, Toby, kicsit másnaposan a legénybúcsú okán, a legszebb öltönyében, valószínűleg az egyetlen öltönyében, kezén az apja Rolex, lenyúlta, mégis ez a nagy nap, és mellette ott áll Lizzie, rajta nem látszik másnaposság, csak idegesség. Olyan fehér a ruhája, hogy bántja a szemem, le kell hunynom, aztán újra odavonzza a pillantásomat, a francba, olyan szép, érted, hogy legszívesebben hókon csavarnád Tobyt, és te magad vennéd el a csajt.

Szóval ott állnak az oltár meg a tiszteletes előtt, és Toby már a kezében tartja a gyűrűt, nagyot nyel, várja, hogy a pap a monológ végére érjen, feltegye a kérdést, már válaszolni akar, olyan a fickó, mint az egér a csapdában, szinte fuldoklik, látszik, hogy már semmi sem érdekli, csak szabadulni akar onnan, a kápolnából a karcos haranggal.

És akkor Kinnaird felteszi a kérdést:

akarod? Néma csend a templomban, és Toby azt mondja, igen, néma csend, és akkor egyszer csak megszólal az a szelíd, vékony hang, hogy: hé! Olyasvalaki hangja, akivel jól kicsesztek, érted? És akkor mindenki a hang irányába fordul, a hátsó padsorok felé, és mindenkinek leesik az álla, amikor meglátja a másik menyasszonyt.

Megdörzsölöm a szemem, nem hiszek neki, de tényleg ott van, a kicsaj a hófehér ruhájában. Az oltár felé kapom a pillantásomat. Toby és Lizzie tátott szájjal bámulnak, a lábuk a földbe gyökerezett, a tiszteletes sok-sok keresztet vet. Újra a lányra nézek. Nagyon hasonlít Lizzire, és nem csak a ruha teszi, a haja, az elálló fülei, az orra, a szemei, a nagy szempillákkal, minden, és az a száj, barátom, az a száj!

Ő maga volt Lizzie. Csak fiatalabban.

Tudom, hogy hülyén hangzik, de így van. Ott figyelt minket a kicsaj, a lefelé görbülő szájával, meg a szokásosnál is nagyobbra kerekedett szemeivel, szorongatta a menyasszonyi csokrát, és sanszos volt, hogy rögtön elbőgi magát, közben a hátam mögött ott állt a másik lány ijedten, mint egy őzgida, belekarolt a vőlegényébe, és hát nem tudok mást mondani, minthogy Tobytól hiába várt támaszt, mert az még később volt. Egyik nőről a másikra néztem, a francba, mintha tenisz meccsen lettem volna, aztán tükörnek éreztem magam, mert jobbra is, balra is ott állt ez a csaj, Lizzie, és egymást, önmagát nézte. Az egész gyülekezet sóbálványá dermedt, mint akik kísértetet látnak, nem tudtak mit kezdeni az üggyel.

És akkor azt mondta a fiatalabbik Lizzie: ki ez a nő? Egyenesen Tobynak szegezte a kérdést, az meg majd össze-

rondította magát. Láttam a képén, hogy mindjárt elájul. Odaléptem hozzá, és átkaroltam a vállát, akkor összeszedte magát, és azt kérdezte a csajtól: TE ki vagy? Na, megint nagy hallgatás következett, senki nem szólt, senki nem zavarta meg a mély kuszt, nem merték, érted, ha ezt mondom? Volt valami a levegőben, amibe nem akartál belefolyni, ha nem feltétlenül szükséges. És a fiatalabb lány azt mondta: én voltam a napsugarad, hát elfelejtetted?

Tobyra néztem. Arra gondoltam, nem is olyan rázós ügy, az öregfiú levarrta a Mullen család mindkét lánygyermekét, akik igen hasonlítanak egymásra. Csak-hogy én sosem hallottam még Lizzie húgáról. Toby titokban tartotta volna? Nem játszott a eszét a haverjai előtt egy skalppal? Nos, ez elég elképzelhetetlennek tűnt.

Lizzie is Tobyt nézte, és azt hebegte: engem is a napsugaradnak hívtál.

Toby csak nézett ki a szemüregéből, attól féltem, az agya már megadta magát.

A násznép szinte forrt, vártam, hogy mikor kezdenek el sikítani a pszichikailag instabil vénlányok, de valahogy ez sem következett be, csak a férjeikre néztek néha, aztán a három főszereplőt figyelték tovább.

És akkor kinyílt a kápolna ajtaja, és találd ki, ki jött be rajta! Nem találd ki? Nem, nem Whoopi Goldberg. Ez a valaki fehér volt, mint a fal, látszott rajta, hogy kivan. Toby volt az, ember! Toby Hutton, úgy bizony! Amikor átrohant a küszöbön, még épp az öltönyébe próbálta beleerőszakolni magát. Persze, mindenki felé fordult, a csend megijesztette, megtorpant, és azt kérdezte: elkéstem?

A Toby, akit én támogattam, végre átengedte magát az ájulásnak, le kellett

fektetnem a kőre, az idősebb Lizzie idegesen matatott a ruhájában, ismerem ezt a mozdulatát, a cigijét kereste, de a ruhának nem voltak zsebei, úgyhogy semmit sem talált, a fiatalabb Lizzie pedig rögtön felismerte a szerelmét, és az újabb, trógerebb, később, de fiatalabb Toby nyakába ugrott.

Hú, nyakatekert történet, mi? Jó ideig csak kapkodtuk a fejünket, annyit mondhatok. Azután a párok elkezdtek megbarátkozni egymással, magukkal, vagy már nem is tudom, hogy mondjam. Szóval Lizzie a fiatalabb Lizzie-hez lépett, és alaposan szemügyre vette, megkérdezte, jól van-e, a másik meg azt mondta erre, persze, hogy jól van, ez élete legszebb napja. Toby összekapta magát, és a fiatalabb másához lépett, hogy kezet fogjon vele, aztán elájult, megint úgy kellett összekaparni, de akkor már mindenki nevetett, jócskán feloldódott a sok mindenben átesett násznép. Miután az okostojások kivarriálták, hogy valójában, mi folyik itt, két esküvőt tartottunk. Egyet Lizzienek és Tobynek, egyet pedig a négy évvel ezelőtti önmaguknak. Ilyen van?

Valami időrészből másztak elő ezek ketten? Senki sem tudja. Vajon velünk maradnak vagy eltűnnek? Senki sem tudja. De az az egy biztos, hogy mind a négyen marha boldognak tünnek, amikor felszálltak a hajóra, hogy elhúzzanak a Dél-Kínai tenger valamelyik szigetére. Haha! A nászutat Lizzie faterja szponzorálja, szerintem kitépkedte az összes haját! Na, jól van, még beszélünk, most sietnem kell, egy azték istennő vár a Cesare'sben, akivel az esküvőn ismerkedtem meg. Na, az is egy hihetetlen sztori.

***

Csillag Tamás
versei

Iyukas magányom magamra terítem

mezítláb szalad elém a holnap
– az én holnapomnak tövises a talpa –
Iyukas magányom magamra
terítem, ezt a kabátot nincs mi eltakarja

„valami nagy-nagy tüzet kéne rakni”
– plasztik világom nejlombúzzal égne –
varasodó szívemet beleejtem
egy koldus kérges tenyerébe

Novemberi csillagok

Versem annyit ér, mint egy kövesútra
ejtett, gyúrt műanyagflakon...
Kemény szavaimtól elzsibbad a szám.
Lopni indul az ősz, ahogy hallgatom
az éjszakát, dühöm is kihűl bennem...
A novemberi csillagok hideg lánggal égnek.
A falu szélén leoltják a villanyt
és közös takaró alá bújnak a szegények...

Üresedik az idő...

Üresedik az idő, ha héjamat
levetném nem látszana semmi...
Magamra húzom magányom,
innen úgyszincs hova menni.
Számban kihűlnek szavaim,
ezt a lázat már kihordom lábom.
Vesztett kutyaként morog bennem
és vicsorog filléres magyarságom.

Minket ugyanúgy kidobnak...

Cserepes szánkból rozsdás
levelek hullnak -szavaink.
Talán már késő hősnek lenni,
életünk megtelik, mint
a teleírt papír... És elfogyunk,
mire kiürülnek a tollak.
Aztán minket is kidobnak.

nikotin ízű a csend...

nikotin ízű a csend... isten
földről felvett csikket rág
kabátja nyirkos zsebében
megpenészedik a világ

Hideget vajúdik a hajnal

Hideget vajúdik a hajnal.
Pocsolyák tükre tükörré válik.
Mécsesünk földre hull,
még sötét van... Csak szívünk világlik...

Lelkembe lopakszik az ősz...

Lelkembe lopakszik az ősz,
ellopja belőlem a nyarat...
Ameddig pénzem pórása
enged, addig vagyok szabad.
Sarokba állít az idő,
csendem csillagtalán, árva...
Fejemre számol forintot, percet
és megtanít köpni a világra.

Németh Erzsébet

Műsák válasza

Kaffka Margit Ady Endrének

Budapest, 1913. augusztus 20.

Kedves Bandi!

Illedelemforma tenálad a kártyaküldés,
vagy igazán gondolsz olyankor valamit?
Furcsa látod, hogy most szeretném,
(de igazán)
ha barátságos hajlandóságból volna...
Hogy szeretném én most ezt hallani!
Általában - be furcsa - közeledéseket,
őszinteségeket, némi krisztusit
és emberségest áhítok,
két-három emberrel úgy vágyok
megmásolhatatlanul összebékülni,
mintha haldokolnám és búcsúznám.
Hogy mi ez a fáradt vágy s titok?
Mi ez a torkomba dagadt, sok
kénytelenségből vállalt rosszaság?
Hiszen meg tudnék én most már
rosszaság nélkül is élni, igazán!
Azt mondod, hogy az ilyen hajlam
mindig a félős gyermek anyjához bújása.
Igen, mert mintha apró félelmében is
ráébredne az élet majdani súlyára.
És igaz, hogy ijedt vagyok most magamért,
és ijedt vagyok sok mindenért...
Férfiúnak fogalma sem lehet róla,
milyen semminek érezheti magát
egy asszony, ha egyszer ráébred,
hogy tékozolt lelkének jussa,
örökölt parazsa fáj, éget...
Szeretne megválni tőle,
feszülne testével boldogabb időkre,
ölelések hullámaiba rántani a tájat,
tenyerébe gyűjtve reményt és haldokló csodákat.
De hová, hová szögezi sorsa?

Hogy mivé, kivé lettem?
Tudni Istenem, de jó is volna!
S vagyok-e valaki? Ez borzasztó...
Egy percig se hiszem. És ha legalább
asszony tudtam volna lenni,
amúgy, igazán!
De jaj, ezekről szégyen beszélni,
kétségeinket feladásunkkal tetézni.
... Sose tudtam biztosabban,
hogy csak nyájas ingerkedés,
ha egy férfi azt mondja
asszonynak, hogy jó barátja.
Sose tudtam biztosabban,
hogy ezzel nem felemeli,
hanem megalázza.
Erőpróba csak lehetne nékem:
hogy bírom-e a magányt?
És ez úgy kezdődik – na lám –,
hogy hallatlanul hosszú episztolában
kesergek hozzád...
Mikor látlak?
Elmegyek veled utazni férfiruhában! ...
Látod ez az,
hogy erre nem volnék képes mégsem...
Nemcsak tudom. Érzem!

Margitod

Kaffka Margit első házassága nem sikerült. Válasza után többet forgolódik író társai között, s Adyval is többször találkozhat. A költő, aki a nagy Léda-szerelmen van túl: – verset ír Margithoz, mely a Nyugat 1912.július 16-i számában jelenik meg. Majd pezsgős vacsorára hívja a fiatalasszonyt a Margitszigetre, aki azonban hazafelé menet ijedten megszökik az italos férfi udvarlása elől. Ez azonban barátságukat nem zavarhatta meg. Ennek bizonyítéka az egy évvel később keletkezett Kaffka-levél, melyben Margit Márvány utcai magányából üzen Ady érdmindszenti magányába. Ilyen volt érzésvilága, lelki- és idegállapota 1913 nyarán. Nemsokára mindketten megtalálják párjukat. Ady Boncza Berta (Csinszka), Kaffka Margit pedig Bauer Ervin orvosbiológus személyében.

Márffyné Horváth Henrietta

A hazugság ára

Istenem, mennyire lefogytál. De legalább, nyugodt az arcod.

Tudod, amikor azt mondtad, ki tudja hányadszor, hogy megmondod az igazat, én már nem tudtam hinni neked. Annyiszor megjártam már az iszonyat, fájdalom, és a magány mérhetetlen mély bugyrait, hogy hitegető szavaidra érzéketlenné váltam. Nem láttam a szemeidben a régi elszántság piciny csíráját sem, csak egyfajta hideg szikrát, mely megkeményítette arcod fáradt vonásait. Határozottságod egyszerre átcsapott valamiféle rettegésszerű érzelembé, ami számokra ismeretlen fogalom volt addig.

Te már akkor, régen féltél tőlem és a reakcióimtól, amikor én még tudatában sem voltam önnön gyűlöletem erejének, de ami már a kívülálló szemlélők számára meg-megvillant.

Az utolsó időben szinte eszelőssé váltam a féltékenységtől. Éreztem titkolsz előlem valamit, vagy valakit. Ha csókot leheltél az ajkamra, mikor nem láttad, én hisztérikusan letöröltem magamról a szád érintését. Nem kellett a csókod, ha mással osztozom rajta. Kényszeresen átkutattam ruháidat, reménykedve hátha találok valamilyen jelet, ami engem igazol. Bár nem tudom, ha találtam volna, miként élem túl. Most már tudom, talán ez lett volna a legjobb, ami történhet velem. Hosszú idő és rengeteg csalódás után te voltál az egyetlen férfi, akit ennyire közel tudtam engedni magamhoz. Nem kizárólag a testi kontaktusra gondolok, a bonyolult lelkemet is csak te értetted. Feloldottad bennem az örökös, gör-

csös sündisznó természetemet. Melletted váltam érett nővé és gyengéd asszonnyá. Szinte már túl tökéletes volt minden, nem is értem, miért nem szólalt meg bennem a máskor, más helyzetben tökéletesen működő vészharang.

Amikor kedvetlenné váltál, azt hittem a munkahelyi problémák örölnék. Aztán szép lassan rám vetült minden gondod-bajod árnya. Még nem sejtettem miért taszítasz, tolsz el magadtól. Módszerűen azon mesterkedtél, hogy meggyűlöljelek, én legyek, aki azt mondja: elég volt. Képtelen voltalak elengedni.

Azon a vasárnapon mégis neked kellett elszakítanod együvé tartozásunk fonálát. Azt mondtad nem láncolhatsz magadhoz, mert van valami, amit magasabb rendű összetartozásnak hívnak. A miénk nem az. Hadarva-sietve mondtad a monológodat, érződött, hogy jó ideig gyakorolhattad magadban a megfogalmazást, mielőtt elém álltál velem. Éreztem, nem akard, hogy félbeszakítsalak, gyorsan, minél kevesebb fájdalmat okozva akard belém injektálni a búcsúszérumot. Úgy mondtad, NEKEM lesz így a legjobb, most akarsz elmenni, amíg emberi méltóságodon nem esik csorba, amíg harag nélkül, szeretetben tudunk elválni. Remegő hangodat és a homályosodó szemed látványát nem tudtam összeegyeztetni a helyzettel. Azt kérted, próbáljam magam túltenni a dolgon, kezdjek valami újba. Például utazzak el Velencébe, ahová oly régen vágytam. A visszatartott könnyek égették, marták a szemem és a torkom. Hiszen ez az út közös vágyunk volt. Hogyan hihetted, hogy nélküled kelek át a Sóhajok Hídján?!

Emlékszem, bénultan néztem az ajtót, amit csendben húztál be magad után.

Percekig, vagy órákig álltam ott értetlenül, a mai napig sem tudom.

Hónapokig csak vegetáltam. Tettem ugyan a dolgomat, folyt a napi rutin, de én olyan voltam, mint akit benyugtatóztak. Láttam, hallottam mindent, de csak egy bizonyos ködfátyolon át. Munka után bezárkóztam és ültem a négy fal között, senkit nem engedtem a közelembe. Végig azon járt az agyam, mit ronthatam el? Ki az a másik asszony, aki ekkora hatással volt rád, hogy kiléptél az életedből? Persze, más számára ez egy banális történet lenne, tizenkettő egy tucat. De mi tényleg egyek voltunk.

Aztán tegnap észrevettem Csabát, a legjobb barátodat a villamoson. Egészen zavarba jött amint meglátott, folyton kerülte a pillantásomat. Akadozva, csupa mellékes dolgokról diskuráltunk. Nem bírtam ki, és felőled érdeklődtem, mi van veled mostanában. Ő zavartan hátrított egy „semmi különös”-szerű válasszal, és sietve leszállt a Központi Kórház megállónál. Éreztem, hogy nem mondott igazat. Úgy hittem megnőszültél, csak nem merte elmondani. Az éjszaka nehezen jött álom a szememre. Rossz érzés kerített hatalmába, amit nem tudtam semmivel megmagyarázni. Reggel csatakos hálóingben ébredtem, rettenetesen kimerülve. A rossz sejtelmem nem hogy nem múlt el, inkább még jobban elhatalmasodott rajtam. A munkahelyemen csak az értekezlet után adták át Csaba üzenetét: „Gyere a Központi Kórház onkológiájára, azonnal!”

Arra, hogy a kórházba mivel mentem, hogyan értem be, nem emlékszem egyáltalán. Csak az a kép van előttem, ahogy a fehér falú, hosszú folyosó végén, egy zöld széken ült Csaba, fejét a kezébe temetve.

Én rogyadozó lábbal léptem be a kórterembe, ahol az ágyad már üres volt, egy nővér épp az ágyneműt cserélte. Kérdő tekintetemre, csak nemet intett a fejével.

Egyszerű szavakkal ki sem lehet fejezni, amit akkor éreztem. Kicsit később Csaba elmesélte, hogy mi történt. Csak engem szeretted, soha senki mást. Mikor diagnosztizálták az agytumorodat, mely nem volt műthető, közölték azt is, hogy maximum csak hónapjaid vannak hátra. Többször megpróbáltál nekifogni, hogy elmondd az igazat nekem, nem ment. Később meg már kímélni is akartál ettől a szörnyűségtől. Nem akartad volna, hogy betegnek, elesettnek, kiszolgáltatottnak lássalak. Inkább vállaltad, hogy meggyűlöllek. Abban a hitben ringattál, mást választottál.

Önző voltál. Engem nem kérdeztél meg, hogy ÉN mit szeretnék? Elvetted tőlünk az utolsó hónapjainkat. Hagytad, hogy olyanokat gondoljak rólad, amit nem lett volna szabad. Istenem, gondolatban hányszor megöltelek!!!! Kívántam a haláloedat...

Hónapokig tévhitben éltem, langyos önsajnálataba burkolózva, miközben te megjártál minden poklot, szenvedtél büntetlenül, kettőnk helyett is. Egyedül...

Hazudtál, hogy engem kímélj, miközben a lelkiismeretfurdalás kínzó béklyóját tetted rám. Meggyűlöltelek, pedig embert így még nem szerettem, mint Téged.

Istenem, mennyire lefogytál. De legalább, nyugodt az arcod. Most már menem kell, kedves. Szólt a patológus, hogy lejárt az időnk. Sajnos, igaz van...

***

J. Simon Aranka

Paprikás krumpli

A Duna vize sárgás-zöld hullámokban hömpölygött alá, mintha ki akarna törni kinőtt bölcsőjéből. Vitt magával mindent, amit csak ért: korhadt fatörzset, reklámszatyrot, üdítősz flakont, hanyagul kikötött csónakot. Az asszony kifejezéstelen tekintettel bámulta a folyó mutatványát. Sovány, rossztartású, állapotos nő volt, olcsó ruhában, félretaposott sarkú cipőben. Két vállát előre ejtette, mint aki nagy súlyt cipel. Azt sem tudta már, mennyi ideje álldogál ott, tekintetét mereven a duhajkodó folyóra szegezve. A hirtelen támadó szél megostromolta a csupasz ágú fákat, s belekapott az asszony vékony kabátjába is. Fázósan összerázódott. Úgy nézett körül, mintha azt sem tudná, hogy került ide. Pedig tudta. Mint ahogy azt is, hogy muszáj elmozdulnia innen. Meg kell tenni, meg kell tenni, mondogatta magában, engedetlenkedő lábait gyözködve. A gyermekre gondolt, a kicsi fiára. Feltörő zokogása egész testét megrázta.

A rendőrségre könnytől maszatos arcgal érkezett. Az ügyeletes rendőr részvételtel hangon kérdezte ki. Nincs attól rosszabb, mint amikor egy anya elveszíti a gyermekét. Csak egy pillanatig nem figyelt rá, és megtörtént a baj. Furcsa szédülést érzett, erős fejfájást, s egy másodpercre behunyta a szemét. Mire kinyitotta, a fiacskája már nem volt sehol. Megcsúszott, vízbe esett, elnyelték a hullámok. Csak így történhetett. Miért is mentek ki a szigetre? Bár soha ne jutott volna eszébe! A rendőr próbálta vigasztalni. Intézkedett, hogy azonnal

induljon egy csapat a keresésére, hátha valami csoda folytán mégis megtalálják. Valójában egyikük sem hitt benne.

Egyedül maradt. Fáradtan ült le a hideg folyosón álló kopott fapadra. Az esővel kezdődött. Kisebb-nagyobb szünetekkel már napok óta szakadt. A nedvesség egészen a csontjaikba vette be magát. Bokáig süppedt a cuppogó sárba, ahányszor kimerészkedett a házból. A tyúkok is kedvetlenül káráltak az ölban. A férje már napok óta távol volt. Sosem mondta, hová megy. Nem volt állandó munkája. Itt-ott besegített, így ha szűkösen is, de minden napra jutott valami ennivaló. Mielőtt elment, hulladék deszkákból valami ólfélét ácsolt. Hiába kérdezte, minek, nem árulta el.

Majd meglátod, ha hazajövök – mondta titokzatosan. – Annyit mondhatok, dőlni fog hozzánk a mani.

Többet nem lehetett kihúzni belőle, ő meg nem akart tovább erőszakoskodni, mert Józsinak könnyen eljárt a keze. Nem is érdekel, vonta meg a vállát, amikor a férfi elment. Félt ugyan egyedül a tanyán, mégis inkább örült, ha nem volt otthon. Addig legalább nyugta volt neki is, meg a gyerekeknek is.

A kisfiú aludt, ő meg mosott a lavórban. Véresre dörzsölte ujjait, mire a zoknik úgy-ahogy tiszták lettek. Elállt az eső, éppen indult az udvarra, hogy odakint teregessen. Akkor jött meg. Két kutyát hozott pórázon. Szájkosár is volt rajtuk.

– Ez meg mi a... – kezdte volna, de férje beléfojtotta a szót.

– Nem látod? Kutyák.

– Honnan hoztad?

– Azt nem kötöm az orrodra.

– Jó, de minek?

– Harci kutyák. Ezekből leszünk gazdagok.

– Hogy?

– Ne érdekeljen.

– Bánom én? – legyintett, és bement a házba.

Három napja ott voltak már a kutyák, de enni nem kaptak. Őrjöngtek, majd szétrágták az óljukat. Már nem bírta hallgatni. Akkor végre elvitte őket a férje. Bárcsak vissza se jönnének ezek az ördögök! Na hiszen, nem volt ő olyan szerencsés. Hajnalban jöttek. Felébredt az állatok szűkülésére. Hallotta, hogy Józsi káromkodva bezárta őket az ólba, aztán nehéz léptekkel becsörtetett a házba. Fölkelt, hogy enni adjon neki. Nem szólt egy szót sem, nem is kérdezett, a szemén látta, hogy alaposan beivott. Bezabálta az elé rakott ételt, benyakalta a magával hozott üveg kocsisbort, aztán ledöntötte őt az ágyra, és rámászott. Csak gyerek ne legyen belőle, sóhajtott, amikor a gyors menet után lelökte magáról a részegségtől ájult férfit.

Négy hónap múlva már biztos volt benne, hogy állapotos. Csoda, hogy nem örült? A kutyák nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. Maguknak is alig jutott enni, nem hogy még egy éhes szájat etessenek. Józsi meg fogja ölni, ha megtudja, hogy terhes. Amíg lehet titkolni, nem mondja el neki. Ki tudja, hátha történik valami. Gondolkodott, mit főzön ebédre. A gyerek az asztal alatt ülve játszadozott. Paprikás krumpli lesz megint. Mint tegnap, megazelőtt. Ennek is örülni kellett. Nem bírta elviselni a kutyák zsinatolását. Mióta Józsi hazahozta őket, állandóan ezt kellett hallgatnia. A kisfiú is rázendített. Idegesítette. Ráordított. A kicsi össze-

rezzent. Szép idő volt odakint. Bár fújt a szél, de kisütött a nap, s lassacskán olvadni kezdett a fagyos föld.

– Menjél ki kicsit az udvarra játszani! – mondta a fiúnak, rá se nézve.

Hozzá fogott hagymát pucolni. Csak ez az örületes zsvajj ne lenne odakint. Az a mocskos disznó bezzeg nyugodtan alszik odabenn a szobában. Hogyne aludna, hisz hajnalban jött haza megint, tökrészezen. Persze ebben is volt valami jó. Annyi ereje sem volt, hogy ráfeküdjön. Megpróbálta, de az első percben elaludt. Már csak gyűlöletet érzett, amikor a férjére gondolt. Gyűlöletet és undort. Vadul, dühödten vagdalta a hagymát, könnyei végigfolytak az arcán. Ujjai elfehéredtek, annyira szorította a konyhakést. Ha lenne mersze... Odakint még inkább elviselhetetlenné fokozódott a kutyák acsarkodása. Úgy érezte, nem bírja tovább, szétpattan a feje. Kezében késsel szaladt az udvarra, hogy „kuss”-t parancsoljon a dögöknek. Az ajtóban döbbsen lekövekelt. Nem értette, nem akarta érteni, mit lát. Az ólajtó szélesre tárva. Nyitva hagyta az a részeg disznó az éjszaka. A kutyák az udvaron hörögve marakodtak valamin. Valami rongyot szaggattak. És ... mintha vér is lett volna azon a rongyon. Émelygett, és szédült. Visszarohant a konyhába. A kisfiú nem volt ott. Újra az udvar. Kezébe kapta a lapátot, nekiment a kutyáknak. Nem látott, nem hallott, csak ütött vaktában. Az egyik elkapta a bokáját, de ő csak ütött, vágott ész nélkül, sikítózva. Nem tudta, meddig tartott, azt sem, hogy Józsi mikor jött ki. Egyszer csak csend lett körülötte, a kutyák eltűntek. Ő ott állt az udvar közepén még mindig ordítva, remegő kezében lapáttal, előtte szétmarcangolt rongykupac. Nem akarta tudni, mi az.

Napokig, talán hetekig feküdt a sezlonon, semmibe meredő szemekkel. A tavasz is megjött már, mire magához tért zsibbadt vegetálásából. Első szavával a kisfiát kereste. Csak nézett a férjére értetlenül, amikor elmondta, mi történt. Nem sírt. Még nem tudott. Csak napokkal később, amikor Józsi megmutatta, hová temette a kicsit. Akkor fogta fel csak, hogy nincs többé Tibike. Akkor sírt először. Józsi azt mondta, megöli, ha bárkinek is elmondja az igazat. Tibikének már úgyis mindegy. Ez a másik meg legalább ne szülessen börtönben.

Hangos léptek zaja verte fel a folyosót. A rendőr sajnálattal közölte, hogy nem találták meg a gyermeket, de nem adják fel. Tovább keresik. Hazavitték autóval. A csöndes tanyára vitték, a néma házba, ahol éjjelente rettegve bújt a takaró alá, hogy ne hallja Tibike sírását.

Akkor sem lett könnyebb a szíve, amikor néhány hét múlva értük jöttek a rendőrök.

***

Németh Erzsébet

Szeretnék...

Szeretnék most elaludni végleg...
gyöngülő szívvel,
tompá fájdalommal a térdben.
Lovasok jönnének értem
tüzes szekéren.
Gyémántpatkó-szikrák! –
Leégné rólam a hús
mire mennybe érünk...
Uram, a küzdő évekért
vagy e végső pillanatért élünk?

Sz. Szécsényi Barbara

fehér szoba

(kisfiamnak)

nézlek itt
ebben a nagy fehér szobában
elveszel
az ajtón túl az élet
láztalan neszel
idebent fájdalom-homály van
eszmélő szemedbe látni fél
a bennem szűkölő anya
ebben az óriás fehér szobában
tested kicsiny vonala
árnyal szám köré mosolyt
– de átsikolt a félelem
minden hasadékan a csöndnek

korán az ébredés ne csüggedj
színes álmok mind alusznak
de a holnapi-szép már itt motoz
az ablakszárnyakon
– ha volna gyermekarcom
s lenne kék egem
megmutatnám kicsim
de fel sem ismerem
a felhőtlent a lepkesúlyt –
te mégse félj
ez a nagy-fehér szoba
ez lesz majd a múlt
s a jövő emlékké simítja benned
ezt a lázas kisfiút

elrendelés

homlok mögötti terekbe csúszom
te pont középen itt sem ott sem állsz
megkapaszok az elrendeltetésben:
örömünk hús kínjaink a váz

Dr. Domonkos János

"Az erény a lélek egészsége"

150 éve hunyt el Gróf Széchenyi István

Széchenyi Istvánnak nincs párja a történelmünkben: ha az embert nézzük, az európaít vagy a magyart. Személyes sorsként, egyéni tragédiaként élte át saját magyarságát. Egyedül abban, hogy kora szellemi áramlatait nemcsak felhasználta, hanem – eredeti felismerésekkel – saját eszmét teremtett. És ami a legtöbb eszmealkotónak nem adatott meg: részt vehetett tételei kipróbálásában. Igazíthatott azokon, és bizonyíthatta felismerései életrevalóságát, „eszmei hasznát”. Ragaszkodott népéhez, magyarságához, de hirdette a szomszéd népek fejlődésének fontosságát is. Széchenyi akkor jelentkezett eszméivel – sem későn, sem korán –, amikor a külső és belső feltételek kedveztek a gyökeres változáson alapuló fejlődésnek. Ez hatásának titka már életében, de ugyanez teszi időszerűvé tanításait minden olyan időszakban, amikor fontos az anyagi, szellemi és erkölcsi építkezés, tehát ma is. Lássuk néhány gondolatát:

„Cselekednünk kell, ha élni akarunk, gyökeresen, mély sarkalatig cselekedni.”

„Az ember csak annyit ér, amennyi hasznot hajt embertársainak, hazájának és ezáltal az egész emberiségnek.”

Könyvtárnyi a Széchenyi-irodalom. Mi most nem követhetjük egész életművét, csupán egy-egy részletét ragadjuk ki. A „legnagyobb magyar” (Kossuth nevezte így) gróf Széchenyi Ferencnek, a Nemzeti Múzeum megalapítójának, és Festetics Juliannának, a keszthelyi Georgikont megalapító Festetics György leányának, a

legifjabb gyermeke volt.

Az apa tudatosan folytatva nemes elődei gyarapító munkáját, hatalmas örökség várományosává tette három fiát (Lajos, Pál, István). Az utóbbi Bécsben született 1791. szeptember 21-én, és meghalt Döblingben 1860. április 8-án. Az édesapa vagyona mellett alig becsülhető fel az az erkölcsi vagyon, amelyet a közért végzett munkája jelentett, amelyről úgy gondolkodott, hogy fiai majdan mindezt a nemzet fennmaradása és gyarapodása érdekében folytatják.

István lett atyja zsenialitásának és elhivatottságának legjobb folytatója. Gyermekeveit gondos felügyelet alatt, lehetőleg a szabad levegőn töltötte, mert gyenge fizikumú volt. Iskolai tanulmányait otthon kezdte 9 évesen. Nevelője a szlavóniai német eredetű, de magyarul jól tudó Liebenberg János volt, aki az apa pontosan megszabott valláserkölcsei elvei szerint foglalkozott vele. Gimnáziumi tanulmányaiból a soproni bencéseknel, a pesti piaristáknál vizsgázott, majd a szombathelyi akadémián tanult. Közben házi káplánjuktól, Poupart Antaltól a vallásoktatáson kívül a francia és az olasz nyelvet tanulta. 1809-től – a napóleoni háborúk idején – katonáskodik. 1814-ben a három rendjellel kitüntetett fiatal katonatiszt hazatért szüleihez Bécsbe. A bajor király kíséretéhez osztják be, és részt vesz a híres bécsi kongresszus eseményein, mulatságain.

Természetesen udvarolgat is; gyengéd érzelmek fűzik sógornőjéhez. Naplójában így ír erről: „Karolina nem csak szép, de okos és szent is. Bölcsen magyarázta, hogy szebb dolgok is vannak a világon, mint a szerelem. A mi barátságunk több a szerelemnél.”

Fejlődésére nagy hatással voltak a

nők, akiket szeretett; de ugyanakkor olvasmányai és utazásai is. Ismerte a német, olasz, angol és francia költőket, az ókori irodalmat, történelmet. Kicsi gyermekkorától mélyen vallásos, komoly törekvése, hogy jó, nemes lelkű és tökéletes legyen. Naplója szerint: „Az erény a lélek egészsége - betegsége a bűn. Az erény örök, a bűn halandó.” Majd így ír: „A munkálkodó jutalma a derűs jutalom, amit a hasznos tevékenysége révén szerez meg.” Ebben már benne van a közhasznú munkásélet felé fordulása. Később így emlékezik munkásságára: „Az a kevés, amit véghezvittem: kötelesség. Elmulasztása szégyen és gyalázat lett volna, ám teljesítése nem érdemel dicséretet.”

Nemzetért végzett sokirányú munkássága tehát szerénységgel párosul. Nagy szerelmek és csalódások árán jutott el oda, hogy megfogalmazta női eszményképét. „A nő legyen művelt, szellemes, de bírja a terheket is: a ház vezetése, a gyermekek lelki, érzelmi irányítása, a férj társa a gondok-bajok elhárításában. A család értelme a gyerek: vagyis az örökévalóság biztosítása. Szülni, nevelni, családot egybetartani a nő tud. A kiegyensúlyozott család nélkül nincsen egészséges testű és lelkű utód - a nélkül pedig értelmét veszti az élet.”

Egy levelében azt állapítja meg, hogy a néphez a családon, az emberiséghez a nemzeten keresztül vezet az út. A jó családi élet biztosítja az egyén testi és szellemi fejlődését, a lelki harmóniát. Ha ez sikerül, akkor a nép közérzete jó. E harmónia erősíti a nemzetet. Az egészséges létű népből kifejlődött nemzet tevékenysége pedig már az egész emberiség életével teremt összhangot.

Széchenyi István nem a dicső múlton

vagy az igéző jövőn való merengést kínálja, hanem az itt és most cselekvést. Ettől lesz aktuális bármely építkezésre alkalmas korban. Kiinduló pontja önmagunk művelése: tanulás, kitekintés, önismeret, erkölcsi tőke. És amikor már önmagunkkal rendben vagyunk, akkor van időnk, módunk és erkölcsi alapunk mások felé fordulni, a társadalomért dolgozni. Egy nemzet erkölcsi nyereségében az egész emberiség osztozik – fogalmazza meg Széchenyi.

Sokat utazik az országban is, külföldön is, hogy tapasztalatokat szerezzen. 1821-ben bejárja Erdélyt, és barátságot köt Wesselényi Miklóssal, akivel megfogadják, hogy egész életüket a haza javára áldozzák. 1824-ben szíve lánggra lobban, Zichy Károlyné Seilern Crescentia iránt, és ez a szerelem nemesítő hatással van jellemére. 1825-től részt vesz az országgyűlés ülésein; ettől kezdve hazája és honfitársai javára áldozza életét. Része van ebben a szeretett nőnek, akihez méltó igyekszik lenni. Kezét azonban csak 1836-ban nyeri el, miután Zichyné megözvegyül; de még ki kell várni a szokásos gyászévet is. Esküvőjük a budai Krisztina városi templomban volt. Közben élete állandó tevékenységben telik: 1830-ban megalapozza a gőzhajózást, irányítja a Dunaszabályozást, a Lánchíd építését, stb. Eszméit írásban is terjeszti, és az országgyűléseken hatékonyan küzd a jobbagság terheinek könnyítésén, valamint a szólásszabadságért. Ő az első, aki a főrendi házban magyarul szólal fel, és társait is erre biztatja. A forradalmi mozgalomban megalakult első független magyar kormányban közlekedési miniszterként munkálkodik.

Mi tette őt valóban a legnagyobb ma-

gyarrá? Bizonyára örökölt tehetsége is, de legfőképpen az a családi környezet, amelyben felnőtt. Szülei példája ösztönözte arra, hogy ne élje a dúsgazdag főnemesi ifjak életét, hanem vagyont, tudását, utazásainak sok tapasztalatát hazája felvirágoztatására fordítsa. Még a nők iránti tisztelete, szerelme is a közért végzett nagy feladatokra serkentette. Amikor 1825-ben egy évi jövedelmét felajánlja a Magyar Tudományos Akadémia felállítására, népének akar szolgálni, de szerepet játszik ebben a későbbi felesége iránti hódolat is. Felesége első házasságából származó hét gyermekét, valamint három közös gyermeküket is ilyen szellemben nevelte. A család meghatározó szerepét a nemzet, az emberiség fejlődésében nem csak hirdette, hanem élte is.

Legújabb mellszobrát az évfordulóra a Budakeszin élő Gábor Emese szobrászművész formálta meg. Felavatására a Prohászka Gimnázium előtt került sor: 2010. ápr. 7-én.

***

Budai István

Néma pillanat

Egy néma pillanat,
a hang elakad,
nézem a tűnő lég
fátyolos ködét,
mint lebeg még
tollam ezüst hegyén,
ahogy a fény halad
s fut a néma pillanat.

Sárközi Árpád

Fényes fáklyákkal...

Vadúzők kergettek
Köd lepte bozotos erdőbe
Nagyfeszültségű térerő
Vadul pörgeti iránytűm
De szívem agyam a helyén van
A cserkészek módszerével
Keresem a fák mohás oldalát:
Balom felől Kelet
Jobbom felől Nyugat
Hátam mögött Észak
Előttem Dél /forró Afrika/

Araszolva tájékozodom:
Az erdőszéli tisztáson
Fényes fáklyákkal várjátok
Meggyötört szívű költők
Ha lehet pirkadatkor ott leszek!

***

Ötvös László

Szerelmes szonett

Szeretettel Feleségemnek

Szép, fehér szegfű-szirom ruhába
Öltözködött az emberi beszéd:
Lesznek ketten egyetlen, szép testté,
Amint hirdeti a kijelentés.
Férfi és nő két lény, s egyesülés
Által lesz a harmadik létezés.
Szép, fehér szegfű-szirom ruhába
Öltözködött az emberi beszéd.
Hála, hála száll fel a magasba,
Isten arca lett a hasonmása.
Az Úr érzi a jó illatot, s jön
A különféle sok, jó áldása,
Hogy szép virágos kertté változzon
Az emberi élet és országa...

Hortobágy, 2003. január 23.

Boér Tamás

Foszlány

forró s érző
öledben íztől elöntve
ring a táj
csöppnyi vérző
csók után a csöndbe
ér a száj

keserű s édes ha
illattól szédeleg
meg-megáll
az éj ledermed ma
s könnytől meleg
fény szítál

Hajnal

ajkad csöppnyi tüzén
korommá égek
hajnalom vagy

Ajándék

csöndet kapok
ajkad szótlán képzelete
messze szárnyal

csak álmodlak
de ajándék a perc
hogyan létedről tudok

Tájkép

a táj rózsás arccal
mint repülés előtt
hőfödte szárnyaim
fájó s örök hiányod
börtönébe zár

Horváth Adrienn

nem vagy elég egy papírra

buta bárány-létben te vagy a legelőm virágos halott én
te vagy a temetőm melltartót húzok én te vagy a pántja
öklendezik szívem te vagy aki rántja sarki fény ajkamon
te pillantasz ide öregszen ráncomban vagy te isten-ige
csuklómon ér dobog fogad után eped zöldesbarna vizeim
hínárként elleped szívcsuszamlás után nyelvem vagy a
számban illat vagy a csendben fény vagy a homályban
felfordul a világ változtatunk rajta nem mondok le rólad

---

eltaszíthatsz majd ha
megvoltam.

Németh Erzsébet

Holtan is...

Vad éjszaka gázol át szívemen,
Súlyos talpa alatt roppan a borda.
De holtan is élve maradok:
bújva egy árva bodzabokorba.

A **Lant** Irodalmi Folyóirat előfizetési díja egy évre: **1.500,-Ft.** Előfizetni postautalványon lehet a szerkesztőség címén. A lap évente hat alkalommal jelenik meg.

kis **LANT**
IRODALMI FOLYÓIRAT

Főszerkesztő: Németh Dezső
Irodalmi szerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség címe:
Németh Dezső
Lant
1211 Budapest
Ady Endre út 5. 3/10.

Telefon: 277 7196
Mobil: 06 30 431 7837

Kiadja a Lant Irodalmi Klub
Magánkiadás

www.kislant.hu

ISSN 1788-7542 (Nyomtatott)
ISSN 1788-7631 (Online)

Lelkes Miklós

Magyarország

2010

Képernyő. Hang fut be az interaktív adásban: Jancsi Bácsi bánata, Mari Néni mérge... ez a szabadság? A szalagcímen: SZEBB JÖVŐT, HAZA! Szebb jövő? Hiszed? Hatalmas Falógép falja fel múltad, vágyad, életed, s kinek már úgyis szennyes volt a lelke, az mondhatja: most önmaga lehet. S ez a ripacshad... s mi mindent ígérnek! S mily összevisszán! Megsérült a szó (mely ősrégen – lehet – egykor magyar volt?): ravaszul önző, – vagy gyalázkodó. A világ is ilyen... Miért tagadnánk? A Piac harsog, s amit tud, elad. Példakép lett hány kurva nagy csöcsével! Lényeg: pénzt hozzon minden pillanat. Kábítószeresek... nélkülük is kábít, rabol, roncsol a társadalmi kór, s beteg a szem, a szív, az agy, s a tettek mélyén sunyiság, tolvaj kéz honol.

Kis ország, szavam miért is szeretnéd?! Én nem dícsérlek, mint mások. A Jog Állama lennél? Kérlek, hirdesd másnak! Trón-jegyeseid szintén hazugok. S Téged szeretlek? Nem! Aki lehetnél, s mivé képzelet, költő nem tehet, – ez a világ sem enged jobbá lenned, s dajkálgatják gyengeségeidet. Nem kell, hogy szeress, mert nem leszek szolgálta, kaméleon-köpenyű koldusod... Szeretet? Kell, – de kardként, amely véd is, s igaz útnak szép, jelző fényt ragyog.

Műkedvelő írók, költők jelentkezését is várjuk! Az elfogadott írásokat közöljük!

Ára: 250,- Ft.